

Det talas tyst om energipolitiken i årets val. Trepartiöverenskommelserna mellan s, c och v 1997 och 2002 fungerar som en rökriddå. Hur partierna egentligen tänker, framgår inte. Folkkampanjens Kjell Andersson har läst partiprogram, valplattformar och valmanifest samt de faktablad om miljö och energi som väljarna erbjuds på partiernas hemsidor. Läs och begrunda!

Partierna och kärnkraften inför valet 2002

Jämfört med tidigare val kan man säga att folkpartiet allt mer framstår som "hökarna" i kärnkraftspolitiken, tillsammans med moderaterna. Socialdemokraterna mörkar en hel del. Kristdemokraterna kör med dubbla budskap, försöker framstå som mycket positiva till en energiförnyelse, men lägger samtidigt in brasklappar och villkor. Vänsterpartiet och centern är låsta av energiuppgörelsen med regeringen. Det suddar ut profilen. Miljöpartiet står oskuldsfullt vid sidan av och med alla gamla positioner intakta. Men miljöpartiet har inte kunnat utnyttja sin position som samarbetsparti till att också få något avgörande inflytande på energiöpolitiken.

Så var står partierna?

Miljöpartiet håller ställningarna

mp Miljöpartiet har ett nytt partiprogram antaget 2001. Det är mycket detaljerat i de flesta sakfrågor, snarare ett handlingsprogram än ett idéprogram. Avsnittet om kärnkraft lyder så här:

"Riskerna med kärnkraften har visat sig vara alltför stora såväl vid drift som vid gruvbrytning, anrikning, förvaring av utbränt kärnbränsle samt hanteringen av låg- och mellanaktivt avfall. Kopplingen mellan kärnkraft och kärnvapen är dessutom väldokumenterad. De äldsta reaktorerna i Sverige är ålderstigna och närmar sig nu gränsen för sin tekniska livslängd. Riskerna med materialutmattnings, försprödning och sprickor ökar därmed kraftigt. Vi kräver därför en lag om att kärnkraften ska avvecklas snabbt, med början omedelbart.

Kärnkraftverken måste förstärkas till dess att de har avvecklats. Kortsiktiga vinstintressen får inte äventyra säkerheten. Vi anser att Sverige ska ta kraftfulla initiativ till en global avveckling av kärnkraften och till internationella konventioner för transport av kärnavfall. Sverige ska också fortsättningsvis erbjuda ekonomisk och teknisk hjälp för att montera ned kärnreaktorer i vårt östra närområde."

Därefter följer avsnitt om Förnybara energikällor, om Energi-bärare, om Vägen till kretsloppssamhället (inklusive styrmedel), och om att fasa ut den direktverkande elvärmen.

Under frågor och svar på hemsidan hittar vi följande:

"Vi vill avveckla kärnkraften till år 2010. För att åstadkomma detta så vill vi framför allt att man satsar på nya energislag och energieffektiviseringar. Idag är elen alldeles för billig för industrin vilket gjort att man inte investerat i modern energisnål teknik."

Miljöpartiet står kvar på alla barrikader mot kärnkraften, inklusive avveckling till 2010. Men kan musen, mp, få elefanten, s, att minnas sitt forna löfte om 'avveckling med förnuft'?

m Moderata samlingspartiet – fast på sin barrikad

Moderaternas nya partiprogram från 2001 är ett ideologiskt dokument som inte innehåller några formuleringar om kärnkraften. Däremot finns det ett utförligt stycke om energi i det handlingsprogram som antogs 1997 och som ännu gäller: *"God tillgång till energi till rimliga priser är en viktig förutsättning för ett väl fungerande näringsliv. Energimarknaderna skall präglas av konkurrens med låga priser och leveranssäkerhet. Elmarknaden skall avregleras. Frihandel med energi skall råda. En gemensam nordisk elmarknad kan vara ett första steg mot fri handel med elkraft i Europa.*

En allt större del av energiförbrukningen kommer att ske i form av elektricitet. Detta är en naturlig följd av samhällets modernisering. Den förda politiken skall inte motarbeta utan underlätta en sådan utveckling.

Flexibilitet i produktionssystemet skall främjas för att stödja energisystemets motståndskraft mot störningar av såväl teknisk som ekonomisk art. Beskattningen av energi skall vara så utformad att den tar hänsyn till olika bränslens miljöpåverkan. Så länge de svenska kärnkraftsanläggningarna uppfyller säkerhetskraven skall de inte tas ur drift av annat än ekonomiska skäl. Den svenska kärnkraften har stor betydelse för miljön, bland annat genom att hålla tillbaka utsläppen av koldioxid. Svensk forskning och utveckling på kärnkraftsområdet, liksom svensk export av kärnteknologi, bör uppmuntras."

På hemsidan finner vi följande:

"Vad tycker moderaterna om kärnkraften? Vi anser att kärnkraften skall tillåtas vara kvar och utvecklas så länge den höga säkerheten kan garanteras. Kärnkraften är i jämförelse med tillgängliga alternativ en mycket miljövänlig energikälla. Fossila bränslen såsom kol och naturgas är i dag de enda realistiska alternativen till kärnkraft. Bägge ger upphov till stora utsläpp av växthusgaser."

forts. sid 6

I DETTA NUMMER:

* VÄLJARGUIDE: Var står partierna i energifrågan?	1+6-7
* Ledare: "Äntligen slut på kärnkraften"	2
* HÖSTMÖTE 26 OKTOBER	3
* Kärnavfall: När man frågar människorna...	4
* ESS =Transmutation av atomsopor i Lund?	5
* Folkkampanjen bemöter Rosengren	7
* Kalendarium	8

LEDARE:

”Äntligen slut på kärnkraften”

Så skrev Aftonbladet på ledarplats 15 mars, dagen efter årets förnyade energiuppgörelse mellan s, c och v.

Och så beskrivs uppgörelsen av de tre partier, som helst av allt vill neutralisera energifrågan inför höstens val. Att partierna räds frågan beror helt enkelt på att de står klivna inför frågan om kärnkraftens avveckling. Socialdemokraternas 'linje 2' gick till val i folkomröstningen 1980 under parollen ”avveckling med förnuft”. Hade man inte förespråkat en avveckling 1980 hade partiet rämnat.

Idag, 22 år senare, duckar alla tre partier för frågan. Inte för att en avveckling skulle vara omöjlig eller för att kärnkraftverken blivit ett dugg säkrare, utan för att frågan hotar uppslutningen kring respektive parti och i ett valår som i år gäller det för vart och ett att samla partiet, inte splittra. Vad bättre sätt att neutralisera frågan än att framställa en uppgörelse över blockgränsen, som går ut på att avveckla kärnkraften i en *betydligt långsammare* takt än riksdagen en gång beslutade, som ett 'avvecklingsbeslut'!

Samma dag som Aftonbladet basunerade ut det glada budskapet beskrev Björn Rosengren och tre andra politiker som deltagit i förhandlingarna, uppgörelsen som ett beslut om ”en kontrollerad och ansvarsfull avveckling av kärnkraften”. Stundom låter artikeln som om det skrivits med äkta avvecklingsiver:

”Varken från politiska, miljömässiga eller ekonomiska utgångspunkter är kärnkraften någon lösning på framtidens energiförsörjning”.

Och skribenterna bedömer att ”de villkor som har ställts upp för avvecklingen av Barsebäck 2 kan infråas under år 2003”.

Rosengren m.fl betonar vikten av att *”omställningen av*

det svenska energisystemet [sker] på ett ansvarsfullt och kontrollerat sätt och med ett långsiktigt perspektiv”.

Läsaren frågar sig kanske hur en 'okontrollerad' avveckling kan se ut. Är det kanske den utveckling som skulle följa, om regeringen någonsin ställde krav på att kärnkraftbolagen tog på sig ett ansvar för skada till tredje man i händelse av en kärnolycka, alltså att bolagen tecknade försäkring? Eller om ägarna (staten, och statliga pensionsfonder) ställde krav på en marknadsmässig förräntning på investerat kapital? Ställdes sådana för industriell verksamhet helt sedvanliga krav skulle kärnkraften avvecklas illa kvickt, snudd på 'okontrollerat'. Av rent ekonomiska skäl.

Men det gör inte regeringen och kärnkraftverken får puttra och pysa vidare utan att bära något meningsfullt ekonomiskt ansvar gentemot allmänheten eller miljön och utan att bidra till våra pensioner så som vi har rätt att kräva.

I uttalanden sedan dess har minister Rosengren upprepade gånger uttalat sin bedömning att kärnkraften i Sverige kommer att leva vidare i cirka 30-40 år. Nu senast för någon vecka sedan var det regeringskollegan, miljöminister Kjell Larsson som gjorde samma bedömning i tv. Svårigheten med att få fram ersättningskraft anförs men åtgärder som avser att minska landets elbehov, eller skynda på alternativen har varit halvhjärtade. Man betonar industrins behov av stabila rammar och långsiktighet. Men när det gäller förnybara energikällor är politiken fortsatt ryckig, man ändrar villkoren friskt.

Att en avveckling skulle ta så många som 30-40 år är ett rent politiskt ställningstagande. I den tyska modellen har politikerna givit kraftindustrin en ram, en mängd energi som de får producera genom atomkraften. När sista MW i kvoten producerats måste samtliga tyska kärnreaktorer ha tagits ur bruk. Takten för avvecklingen slås fast men turordningen lämnas till kraftindustrins avgörande. Den tyska modellen är populär i regeringskansliet. Den bedöms vara mer marknadsanpassad, dvs bättre, än lagstiftning.

Aftonbladet beräknar att takten för avveckling som överenskommit i den tyska uppgörelsen kan innebära total avveckling till 2017 men tidningen spår, utan närmare förklaring, att den svenska takten blir långsammare.

”Politik är att vilja,” sa Olof Palme. Några tecken på att vilja leda landet ur kärnkraftsamhället syns inte hos socialdemokraterna.

Charly Hultén

Barsebäcksoffensiv – Atomaktion

2002 har samlat krafterna bakom följande paroller:

- * Stäng Barsebäck nu
- * Stoppa all atomkraft
- * För ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle
- * Solidaritet med kommande generationer
- * Släpp fram alternativen
- * Ingen ersättning till atomkraftsbolagen
- * Globalisera avvecklingen

Sommarens aktion avslutades 5 september med ett protestmöte vid svenska ambassaden i Köpenhamn — samma dag som detta nummer lämnar tryckeriet. Olyckligtvis.

Medsols kommer för sent för att vara till någon nytta med att upplysa om aktionerna. Däremot kan vi uppmana våra läsare — alltså Dig! — att skänka en slant till kamraterna i Skåne.

Ditt stöd behövs!

Pg 13 95 15-1

Mottagare: Folkkampanjen

Märk talongen Barsebäcksoffensiv

”Tjernobyli — en pågående katastrof”

Så lyder rubriken på **Monica Antonssons** senaste artikel från Vitryssland och Ukraina. Den stod att läsa i *Miljömagasinet* 19 juli.

Monica har haft vänligheten att ge Folkkampanjen tillstånd att lägga ut artikeln på vår hemsida, där den kommer att stå inom kort.

Här får ljushuvudena som menar att effekterna överdrivits så att de tiger.

Den som saknar tillgång till Internet eller *Miljömagasinet* kan rekvidrera en kopia från kansliet. Rekommenderas!

HÖSTMÖTE LÖRDAG 26 OKTOBER

på Solidaritetsrörelsernas hus (Barnängsgatan 23 i Sofia), Stockholm

★ Är kärnkraften grundstenen på vilken vårt välstånd vilar, och utan vilken vi, var och en, skulle vara mycket, mycket fattigare? Eller kan det vara så, som en del ekonomer anser, att kärnkraftens ekonomi snarare varit ett black om Moder Sveas fot? Frågan besvaras otvetydigt och med övertygande bevisning av nationalekonomen och veterandebattören **Åke Sundström** i en ny skrift, som ser dagens ljus i oktober.

Kärnkraftens avveckling (med eller utan "förnuft") är en målsättning som över 80 procent av den svenska väljarkåren ställde sig bakom i folkomröstningen 1980. Enligt den senaste SOM-undersökningen 2000 från Göteborgs universitet hoppas fortfarande en majoritet av befolkningen, 20 års handlingsförklaring från regeringens sida till trots, på en slutparentes. Sundström skissar olika vägar ut ur kärnkraftssamhället, varav det s.k. snabbspåret säkerligen väcker åtskillig debatt, inte minst bland miljövänner.

★ Jordvärme hör ju till de förnybara energikällorna. Med hjälp av en värmepump kan man uppgradera lågvärdig värme från marken oich värma sitt hus - utan växthusgaser, rent och fint. Men är det hela sanningen?

En kritisk granskning av värmepumpen som miljövärnande teknik utlovas under dagens debatt där teknikens företrädare och kritiker reder ut begreppen.

Vi ser fram emot en frisk debatt.

VÄLKOMMEN!

Programmet med klockslag m.m. har inte spikats när **Medsols** tvingas gå till tryck. Upplägget är preliminärt detta:

PÅ FÖRMIDDAGEN och fram till lunch: Åke Sundström skärskådar kärnkraftens ekonomi.

LUNCHEN: Smörgåsar och varm soppa till självkostnadspris dukas fram i möteslokalen. (Deltagare som hellre vill äta lagad lunch finner god mat på "Sjöhäxan" tvärs över gatan. Vi bokar platser enl. förhandsanmälan.) Cirka 1 timmes rast.

EFTERMIDDAGEN ägnas åt värmepumpens för- och nackdelar.

Söndagen sammanträder styrelsen. Medlemmar som önskar delta välkomnas.

Anmälningar via bifogad talong per fax eller post, alternativt via e-post. (Numret och adresserna på sid 8.)

Det förhatliga högaktiva avfallet: Om man frågar människorna...

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) påstår sig ha löst problemet med att hitta en säker förvaringsmetod för utbränt kärnbränsle. Metoden heter KBS-3. Men upp-slutningen kring KBS-3 är inte så stark som SKB skulle önska. Företaget har gång på gång vädjat till staten att slutgiltigt godkänna metoden. Men nyligen riktade t.o.m. kärnkraftvänliga KASAM (Statens Råd för Kärn-avfall) kritik mot SKB för att ha stirrat sig blind på KBS-3. (KASAM ville se mer forskning om transmutation.)

De tekniska problemen må vara svårknäckta, än svårare är de politiska, opinionsmässiga knutarna. När folket får säga sitt är knutarna i det närmsta olösliga.

Efter en folkomröstningen i frågan, beslöt Tierp i norra Uppland 9 april att dra sig ur SKBs program för lokaliseringen av ett djupförvar för högaktivt avfall. Av de sex tilltänkta kommunerna hade Tierp den mest öppna debatten. Proteströrelsen SOS Tierp fick del av de statliga pengar som avsatts till opinionsbildning —och satte igång med att bilda opinion. (Att Tierp är unik i fråga om hur de statliga pengarna förvaltats, är f.ö. en skam för svensk demokrati.)

Veto på veto

Borta i USA har myndigheterna kommit fram till att ett berg i Nevada, Yucca Mountain, väster om platsen för 50- och 60-talens atmosfäriska atombombprov, ska husera landets (kanske flera länders?) högaktiva atom-sopor. Hela Nevada är en glesbygd men befolkningen reste sig som en man och satte sig på tvären.

Nevada är delstaten där Las Vegas ligger. Turism och skatten från de många casinos står för en stor del av delstatens budget. Därför kände delstatens guvernör inte bara ett brett folkligt stöd utan även ett tvingande behov av att avvisa planerna på att förvandla Yucca Mountain till en monumental atomsopptipp. Han utnyttjade ett (relativt ungt) privilegium att som delstats-guvernör avvisa myndigheternas och kongressens beslut.

I somras beslöt USAs George W Bush att utnyttja sitt privilegium som president och köra över delstatens nej. Det är enda gången på dessa 30+ år som en president gjort så. Det väckte stor harm — inte minst bland presidentens eget parti, där känslan för delstaternas rättigheter gentemot det federala vuxit sig stark. Soporna ska till Nevada, därmed basta! En och annan turist lär stanna hemma. Och invånarna, de som kan och har råd, planerar att flytta — långt.

Få vill veta av avfallet

I maj i år publicerades en ny SOM-undersökning från Göteborgs universitet. Undersökningarna görs var femte år på urval som ska vara representativa för hela Sveriges befolkning. De är ett slags riksläkare bland opinionsundersökningar.

Ett kapitel handlar om kärnavfall. Av ett diagram framgår att svenskarna är mindre oroliga beträffande avfalls-hanteringens risker än befolkningar i andra EU länder, men det konstateras att man oroar sig mer för riskerna i samband med avfallshantering än för en svensk reaktor-olycka. Mönstret har funnits i alla SOM-mätningar sedan starten 1986.

Endast 17 procent av de svarande i 2001 års mätning ställde sig kritisk till den kommunala vetorätten. Även på den här punkten är opinionen stabil sedan 1986. Det förvånar knappast att de som vill avveckla kärnkraft är särskilt positivt inställda till vetorätten.

När det gäller attityderna till en lokalisering av ett förvar för högaktivt avfall i den egna kommunen ställer sig endast 8 procent positivt eller mycket positivt till tanken medan 69 procent avvisar den med olika grader av eftertryck. (Resterande andelen är "varken positiv eller negativ".) Intressant i det här sammanhanget är att även bland dem som vill fortsätta använda kärnkraften, är det en majoritet (56%) som är negativ till att få ett djupförvar i sin hemkommun. (Bland dem som vill avveckla är siffran hela 84%.) Också här är mönstret stabilt över åren.

Kapitlets författare, Per Hedberg, synar denna nega-tiva attityd och finner att svenskar är rätt så negativa till de flesta energi- eller miljöstörande anläggningar i hem-kommunen. Men kärnavfall är jumbo. Till och med en oljeraffinaderi är (aningen) mer acceptabel!

Det finns ett undantag, nämligen *vindkraften*. Endast 11 procent av befolkningen är motståndare till att vindkraft byggs i kommunen — något av en kontrast till de många feta tidningsrubrikerna på senaste. Andelen direkt positiva har legat mellan 70 och 76 procent under hela undersökningsserien, konstaterar Hedberg.

"Vindkraftens populära ställning visar sig även när vi frågar om vilka energikällor Sverige bör satsa på under de närmaste 5-10 åren," skriver Hedberg. "I SOM-undersökningen 2001 var det 71 procent av medbor-garna som ville satsa mer på vindkraft medan 75 procent ville satsa mer på solenergi. Kol respektive olja ville endast 2 procent satsa mer på. För kärnkraften var motsvarande siffra 11 procent."

Nästan var femte svensk (18%) vill helt avstå från kärn-kraften under de närmaste 5-10 åren — d.v.s. avveckla genast.

Charly Hultén

No!: Opinionen beträffande kärnkraftens vara eller icke-vara avhandlas i ett annat kapitel. Men mer om dettal i ett kommande *Medsols*.

Källa: *Det våras för politiken: Trettio två artiklar om politik, medier och samhälle*. Sören Holmberg & Lennart Weibull (red.) SOM rapport nr 30, Göteborgs universitet, 2002

AVSKAFFA EURATOM

STOPPA European Spallation Source i Lund!

Euratom är ett av de traktat som ligger till grund för EU. Trots att alltfler medlemsländer inleder en avveckling av atomkraften eller helt har valt bort den har Euratom kvar sitt syfte "att etablera och utbreda atomkraften"—alltså stick i stäv med cirka hälften av medlemsländernas demokratiskt valda linje! Och med Euratom är det ungefär som med statskyrkan: när du föds blir du automatisk medlem; vill ett land upptas i EU så deltar det automatiskt i Euratom och betalar dyra pengar till dess verksamhet.

Euratom har satt av cirka tusen miljoner kronor till försök inom området "transmutation" av atomavfall — trots att de flesta dömer ut denna teori som orealistisk och i strid med utvecklingen i medlemsländerna.

En rapport till EU's Directorate General for Research kommer fram till att en satsning på transmutation skulle binda oss till atomkraft för väldigt lång tid framöver och är så resurskrävande att det kan uttömma EU's forskningsresurser, utan att leda till några positiva resultat!

Att medlemsländer tvingas underställa sig Euratom och betala för utvecklingen av atomkraft - borde utlösa ett uppror (åtminstone bland de länder som är emot). *Det*

Under rubriken "Varför Europa behöver en neutronkälla" skröt **ESS-projektets** PR-ansvarige i ett pressmeddelande i maj: "Den europeiska spallation neutronkälla (ESS) kommer att alstra en neutronstråle som blir 100 gånger starkare än existerande neutronkällor. Den blir tio gånger starkare än de spallationsanläggningar som för närvarande uppförs i USA och Japan." ❖

Varför "behövs" ESS? En tillämpning skulle kunna vara transmutation av atomsopor i stor, kanske rentav europeisk skala. OECD förklarar länken mellan ESS och transmutation av atomavfall så här:

"Ett accelerator-drivet system för transmutation av kärnavfall skulle bestå av tre huvudsakliga delsystem:

— en högeffekt protonaccelerator (5 MW för en demonstrationsanläggning och upp till ca 50 MW för en industriell brännare)

— en brännreaktor, där spallation och transmutation äger rum
— en processanläggning där kortlivade isotoper som inte mera kan transmuteras tas ut till säker deponering och andra isotoper omvandlas till nytt bränsle för brännreaktor." ❖

Läs mer vid: www.oecd.org/pdf/M00004000/M00004528.pdf

En annan tillämpning skulle kunna vara att driva en subkritisk atomenergireaktor, som fordrar tillförsel av neutroner från en extern källa. Läs mer vid:

<http://t8web.lanl.gov/people/salman/capgca/adtt.html>

Olof Karlsson, fysiker och ordförande i Sveriges energiföreningars Riksorganisation (SERO) kommenterade ESS i en insändare i våras:

"Att acceleratorn kan vara första steget mot en europeisk försöksreaktor av Rubbiatyp på svensk mark talas det mycket lite om men den som är något bevandrad i atomfysik inser att med den storlek och de effekter man talar om är transmutationsförsök i stor skala en given del inte bara som tillfälliga experiment utan kan vara första etappen mot en fullskalig, otäck Rubbiareaktor med åtföljande utbyggnadsanläggning. De kommuner som nu är aktuella för etablering bör friskriva sig från den risken innan man tecknar avtal om att upplåta mark!" ❖

hastar med att ta denna uppgörelse med Euratom, innan utvidgningen av EU österut (en marknad som får atomkraftsindustrin att drägla, nu när atomindustrin är på nedgång i väst).

European Spallation Source (ESS) är, som namnet säger, ett europeiskt projekt. Om det skulle lokaliseras till Lund, här i Skåne, ska man inte tro att Sverige bestämmer över projektet.

De internationella direktörerna för ESS-projektet gör ingen hemlighet av att ESS-projektet kan användas till transmutation men i Sverige och Danmark tystas detta ner. (Möjligen för att ett transmutationsprojekt strider mot svensk lag?) I stället försöker atomlobbyn (och KASAM) att få regeringen att frånga sitt beslut om att avveckla atomkraft och ändra lagen, så att det åter skall bli tillåtet att lansera och driva nya atomprojekt och forskning om ny kärnteknik.

Det krävs mobilisering i hela Europa

Om vi tar upp dessa kritiska frågor här i Sverige och Danmark så är jag rätt säker på att vi kan förhindra att ESS kommer till Lund - men det är bara en halv seger...

Om INTE vi tar upp denna kritik på europeisk nivå - så kommer ESS bara att genomföras i något av ansökarländerna. Därför är det egentligen ännu viktigare att vi ifrågasätter EU's och Euratoms roll i detta. Skall våra skattepengar och vårt EU-medlemskap användas som ett stöd till atomindustrin — mot vår vilja? Eller ska vi kräva att resurserna satsas på framtidslösningar som är miljövänliga och som skonar våra barn och barnbarn från radioaktiva katastrofer?

Kritiken växer — Fokus på Öresund

EU-ordförandeskapet har kommit till Danmark och Europas politiker kommer att flockas till Öresundsregionen. Nu har vi chansen att ta upp frågan. Det är här som en del vill att ESS placeras — mitt i Sveriges allra bördigaste landskap. Om vi väntar med att konfrontera denna fråga kan det vara för sent — och med den förestående utvidgning av EU kan balansen inom EU tippa över till atomlobbyns fördel

Det finns ett växande motstånd bland innevånarna i Lund, som har organiserat sig i "Samarbetsgruppen mot ESS" — och det finns planer på en hearing om ESS i Köpenhamn om ca 3 månader med inbjudna internationella experter.

Jag har tillgång till mycket dokumentation i saken - och ställer beredvilligt upp för en presentation av materialet för vemsomhelst!

Hör av dig till min emailadress (valiantdk@yahoo.com) eller min mobil: 070-3095096

Per Hegelund i Skåne

Moderaterna undviker noga att nämna bruket av el för att värma hus. Det är ju få som ser detta elslukande påhitt som "en naturlig följd av samhällets modernisering", för att låna handlingsprogrammets formulering. Moderaterna anser att kärnkraften är en miljövänlig energikälla. De är det enda parti som klart uttalar detta.

kd Kristdemokraterna – ett klivet budskap

Kristdemokraternas principprogram antogs vid riksstämman 2001. Det innehåller följande text om energi:
"Sveriges energiförsörjning ska tryggas genom en långsiktig och medveten energipolitik med fasta spelregler, där inhemska förnybara energikällor och bränslen utgör en växande bas. Den negativa påverkan på hälsa, klimat och miljö måste vara så liten som möjligt, och därför behöver investeringar i biobränslebaserad kraftvärme, vindkraftverk, solenergi och småskalig vattenkraft stödjas. Den svenska kärnkraften ska fasas ut ur energisystemet i takt med att den ersätts med förnybar energi. Energiskatter och miljöavgifter bör utformas med hänsyn till förhållanden i omvärlden. Strävan ska vara att åstadkomma ett system som minimerar miljöbelastningen och säkerställer tillgången till billig energi framställd under trygga och säkra förhållanden.

Målet är ett ekologiskt uthålligt energisystem utan drastiska prisförändringar, elbrist och andra betydande påfrestningar på välfärd och sysselsättning. För att detta ska kunna vara möjligt krävs att stora satsningar görs på energiforskning och energiteknisk utveckling. En fri elmarknad leder till ökad konkurrens och därmed till lägre elpriser, vilket tyvärr kan få till följd att intresset för energisparande åtgärder minskar. Medvetna konsumenter får dock större möjlighet att välja energi och el som är producerade med mer miljövänlig teknik och kan därför driva utvecklingen framåt. För att energisparåtgärder ska få större spridning krävs också att andra förändringar görs. Investeringar som leder till minskad energianvändning måste löna sig och inte föra med sig en ökad fastighetsskatt."

I faktabladet om energi hittar vi också följande tankar:

"Vår uppfattning är att kärnkraftsreaktorer ska fasas ut när motsvarande mängd el kan tillföras på annat sätt. Den nya tillförseln ska vara baserad på förnybar elproduktion. Enerkipolitiken måste också ta hänsyn till eventuella internationella effekter av en ändrad svensk elproduktion. Sverige bör inte fasa ut relativt miljövänliga energikällor bara för att sedan efterfråga mer miljöfarligt producerad el utomlands.

Naturgas är inte en långsiktigt hållbar energikälla och utbyggnaden av denna bör inte erhålla något statligt stöd. Det är däremot positivt att naturgasnätet är utbyggt i södra Sverige där elbrist hotar vid kalla vintrar sedan en reaktor stängts i Barsebäck."

I faktabladet finns också en formulering om att energibesluten bör utformas i bred politisk enighet för att skapa långsiktigt stabila spelregler. Partiet flörtar med flera opinioner: skriver å ena sidan att kärnkraften ska avvecklas och ersättas med förnybar energi, å andra sidan talar man om elbrist i Sydsverige sedan en reaktor stängts i Barsebäck och motsätter sig "utfasning av relativt miljövänliga energikällor" (är det månne kärnkraften?)

I likhet med s villkorar kd avveckling med kärnkraften, dels med att elproduktionen måste ersättas, dels att priserna ska hållas stabila för välfärd och sysselsättning. Alf Svenssons underkännande av de alternativa energikällorna 1998, och så sammarens utfall mot vindkraften, gör partiets linje ännu slingrigare.

fp Folkpartiet – numera kärnkraftkramare

Folkpartiets partiprogram reviderades senast vid landsmötet 2001. Avsnittet om energi lyder så här:

"En rationell energipolitik främjas bäst genom fri handel och produktion av energi. Staten skall uppställa krav beträffande säkerhet och miljö, kontrollera att kraven uppfylls samt främja forskning och utveckling på energiområdet som syftar till att ersätta fossilbaserad energiproduktion med miljövänliga energikällor. Oenighet råder om hur utgången av folkomröstningen om kärnkraft 1980 skall tolkas. Hänvisningar till folkomröstningen bör därför inte läggas till grund för de beslut som nu behöver fattas. Svenska kärnkraftverk skall inte avvecklas genom årtalsbestämda politiska beslut. De skall stängas om ansvarig myndighet konstaterar att de inte längre uppfyller gällande säkerhets- eller miljökrav. Den s.k. tankeförbudslagen som hindrar utvecklingen kärnenergiområdet skall avskaffas."

Vill man veta mer om folkpartiets syn på energi kan man gå till miljöprogrammet från 2001. Här finns formuleringar som öppnar för byggande av ny kärnkraft:

"Den politiska styrningen av energiproduktionen måste förändras. Valet av energiproduktion ska inte träffas genom politiska beslut. Konsumentstyrning och marknadsekonomi ska råda inom de ramar miljökraven sätter. Det innebär att alla typer av produktionsanläggningar för energi - även ny kärnkraft - ska tillåtas, förutsatt att de uppfyller generella krav på hälsa, miljö och säkerhet. Energibeskattningen ska göras enhetlig utifrån miljöhänsyn."

Man kan alltså konstatera att det gamla linje 2-partiet numera inte fäster någon som helst avsikt vid folkomröstningen 1980, och att folkpartiet vill öppna för ny kärnkraft. Därtill applåderade folkpartiet det finska beslutet om den femte reaktorn.

Och så parterna i energiuppbyggnaden:

S Socialdemokraterna – ord kontra handling

Socialdemokraternas nya partiprogram är från 2001

Där finns följande om energi:

"Kärnkraften ska avvecklas, samtidigt som användningen av fossila bränslen måste minska. Dessa olika mål förutsätter både satsningar på att utveckla alternativa energislag och satsningar på mer effektiva metoder att använda energi, för att minska den totala förbrukningen. Mer energisnåla produktionsprocesser måste utvecklas liksom mer energieffektiv uppvärmning av lokaler och bostäder."

I det socialdemokratiska valmanifestet, som antogs 19 augusti, nämns ingenting om den fortsatta kärnkrafts-avvecklingen. Däremot finns en formulering om att de globala klimatförändringarna är vår tids allvarligaste miljöhot. Och en mening om att satsa på effektivare energianvändning.

På hemsidan finns ett relativt omfattande faktablad om energi med avsnitt om En hållbar energisektor, Effektivare energianvändning, Förnybar energi, Ökad konkurrens, Ansvarsfull avveckling och Trygg energi. Avsnittet om ansvarsfull avveckling lyder så här:

"Avvecklingen av kärnkraften har inletts och måste ske på ett kontrollerat och ansvarsfullt sätt. För att genomföra den fortsatta omställningen av energisystemet krävs en aktiv dialog med industrin. Därför vill vi bjuda in till överläggningar om en kontrollerad och ansvarsfull avveckling av kärnkraften. Vi vill träffa en överenskommelse om en ekonomiskt försvarbar successiv stängning av de svenska kärnkraftverken. Samtidigt ska annan miljövänlig elproduktion tas i drift så att elförsörjningen tryggas."

I faktabladet ges en del konkreta besked om förbättrade villkor för kraftvärme och ökad konkurrens inom fjärrvärme-produktionen. Socialdemokratin ger i sitt material inga besked om den fortsatta avvecklingen, vare sig när avvecklingen av Barsebäck 2 ska ske eller hur fort den fortsatta avvecklingen kan genomföras.

Centerpartiet – en svensk tiger?

C Centerpartiet antog nytt partiprogram vid stämman 2001. Programmet är ett idéprogram, relativt kort och utan sakpolitiska preciseringar. Det väckte uppseende och kritik när programförslaget inte innehöll något krav på avveckling av kärnkraften. Nu finns följande formulering:

"Stabila och naturfrämmande, miljöfarliga ämnen ska över huvud taget inte tillåtas komma ut i ekosystemen. Människans storskaliga användning av lagerresurser, som fossila bränslen och uran, måste därmed fasas ut. Utsläppen av växthusgaser måste minska för att motverka människans negativa klimatpåverkan."

Ordet kärnkraft finns fortfarande inte med, men urananvändning syftar förstås på det.

Valplattformen, som antogs i våras, nämner över huvud taget inte kärnkraft eller uran:

"Utvecklingen måste vara ekologiskt uthållig. Tillväxten måste ske genom att bruka utan att förbruka. Den måste ske på de villkor naturen ställer upp, sluta kretsloppen och minska förbrukningen av ändliga naturresurser. Klimatfrågan är den största globala utmaningen."

I sitt faktablad om energi redovisas konkreta punkter, men de är desamma som innehållet i den senaste energipropositionen, dvs avveckling av Barsebäck 2, "Tysklandsmodell" för fortsatt avveckling, gröna certifikat för förnybar el, effekthandel osv.

Man kan notera dels att centerpartiet inte lyfter fram kärnkraftsfrågan som i tidigare val och att det inte ges några konkreta besked om den fortsatta avvecklingen, dels att klimatfrågan framställs som den största utmaningen. Partiet går inte heller på någon punkt längre än den politik man enats med regeringen om. Det nya partiprogrammet verkar vara medvetet opreciserat.

Vänsterpartiet – "v" som i vela?

V Vänsterpartiet antog ett nytt partiprogram 2000, under titeln "För en solidarisk värld". I det miljöpolitiska avsnittet hittar vi följande om energi:

"Energifrågorna spelar en nyckelroll. Vi måste upphöra med att använda bränslen som allvarligt skadar vår livsmiljö. Kärnkraften hotar med katastrofer, miljöförstöring vid uranbrytning och olösta avfallsproblem. Kärnkraften måste därför avvecklas innan år 2010. Vi ska använda och utveckla miljövänliga, förnybara energikällor. Storskaliga lösningar kan kombineras med mindre anläggningar som bygger på lokal energiförsörjning. Energiförbrukningen ska minska genom hushållning, miljöanpassad infrastruktur, energisnål teknik och en aktiv pris- och avgiftspolitik."

I sitt faktablad om energi säger partiet:

"Vänsterpartiet anser att energisystemet ska trygga energiförsörjningen och bygga på förnyelsebara energilag. Vi kan inte fortsätta att belasta kommande generationers livsvillkor genom att förstöra miljön. Sedan 1997 samarbetar vänsterpartiet, socialdemokraterna och centerpartiet kring energipolitiken för att säkra en långsiktigt hållbar energipolitik. Målet är att göra energisektorn till en del av det ekologiskt hållbara samhället. År 2002 förnyades energiuppgörelsen mellan s+v+c i riksdagen med sikte på att kraftigt öka andelen förnyelsebar energi, satsa på utbyggd energirådgivning och

effektivisering samt en fortsatt avveckling av kärnkraften. De viktigaste punkterna i denna framtidspolitik är..."

Därefter räknas de gemensamma åtgärderna upp – avveckling av Barsebäck 2 år 2003, "Tysklandsmodell" för resterande 10 reaktorer, gröna certifikat osv (se även centerpartiet).

Vänsterpartiet försöker sitta på två stolar samtidigt. I parti-programmet från 2000 gäller den gamla kompassen, och kärnkraften ska avvecklas till 2010. Men redan 1997 hade vänsterpartiet i praktiken avskaffas åtalet 2010 i uppgörelsen med regeringen och centerpartiet (i utbyte mot att låsa socialdemokraterna vid en inledning av avvecklingen). Denna uppgörelse, och uppföljningen 2002, redovisas som vänsterpartiets egen politik i faktabladet. Inga egna förslag finns med.

Vänsterpartiet (liksom centerpartiet) betonar för övrigt att klimatutsläppen är det största miljöhotet.

Kjell Andersson

Folkkampanjens uttalande 6 juni med anledning av radions lördagsintervju med näringsminister Björn Rosengren.

Näringsministern står fast vid att det kan dröja upp till 40 år innan kärnkraften är avvecklad. Han säger sig vara den förste att glädja sig om det går fortare. Rosengren motsägs samtidigt av sin regeringschef, som förklarar, att det är politiskt omöjligt att förhala avvecklingen ytterligare över 30 år.

En avveckling på 40 år är naturligtvis ingen avveckling i den mening vi i Sverige tidigare tagit beslut om. En sådan förutsättning inför förhandlingarna med industrin ger signaler om att kärnkraften kan nyttjas flera årtionden ännu. Centerpartiet och vänsterpartiet har, vad vi vet, inte protesterat mot att Björn Rosengren står fast vid sitt tidigare ställningstagande om 40 år.

Med dagens och förmodligen morgondagens låga elpriser är det helt olönsamt att driva de svenska kärnkraftverken. Ytterligare miljardbelopp som investeras i olönsam kärnkraft blir en stor samhälls-ekonomisk belastning. På goda grunder kan antas att kärnkraften hittills förorsakat en samhällsekonomisk förlust på ca 200 miljarder. Vi måste betänka att energiomsättningen i Sverige legat konstant kring ca 450 TWh årligen ända sedan ca 1970, alltså under hela kärnkraftsepoken. Kärnkraften bär inte sina egna kostnader. Ändå är branschen än så länge befriad från riskansvar över skador för 3,3 miljarder. Kärnkraftverken kör alltså i stort sett utan försäkring för skada till tredje man. Det är ett orimligt och konkurrensnedvidande tillstånd som knappast är i överensstämmelse med EU-rätt.

Folkkampanjen förväntar sig att statsministern, centern och vänsterpartiet tar ställning till näringsministerns verklighetsflyende kärnkraftslinje som ingenting har med avvecklingen att göra. Det är fortfarande helt möjligt att avveckla till år 2010 som är vad folket har förväntat sig.

För Folkkampanjen mot Kärnkraft Kärnvapen,
Jorma Kahanpää, ordförande

KALENDARIUM hösten 2002

**TORSD 12 SEP "EURATOM: AFTER 45 YEARS OF NUCLEAR PROMOTION,
TIME FOR CHANGE"**

i Bryssel. Arrangör: Friends of the earth Europe

Kontakt: Patricia Lorenz, patricia.lorenz@foeeurope.org

LÖRD. 5 OKT

SÖND. 20 OKT EUROPEISK MANIFESTATION MOT KÄRNKRAFT

i Strasbourg. Arr. Réseau "Sortir du Nucléaire". Demonstration mot planerna på att bygga ett europeiskt kärnkraftverk, EPR.

Kontakt: Sylvain Darou sdarou@gmx.de (franska, tyska, engelska)

MÅND. 21 OKT ANTI-ATOM FÖRUM uppvaktar EUROPAPARLAMENTET,

i Strasbourg. Tillfälle till dialog med parlamentariker.

Kontakt: Sylvain Darou sdarou@gmx.de

LÖRD. 26 OKT FOLKKAMPANJENS HÖSTMÖTE

i Solidaritetsrörelsernas hus ("Solhuset"), STOCKHOLM .

* Åke Sundström förlöarar kärnkraftens konsekvenser för Sveriges ekonomi

* Värmepumpar — för och emot

Tidsram: 10-17 (se sid 1). Anmälningar till kansliet senast 21 oktober.

SÖND. 27 OKT Styrelsesammanträde

En sammanställning av föredrag från Nätverkets för kärnvapen-
nedrustning sex seminarier under hösten 2001 och våren 2002
(omnämnda i tidigare *Medsols*) kan laddas ned från:
<http://hempassagen.se/kvnedr>, meddelar Ulla-Britta Larsson.

Medsols nr 3 ----- sid 8 ----- augusti 2002

Medsols är Folkkampanjens mot kärnkraft-kärnvapen medlemstidning. Ansvarig utgivare är föreningens ordförande, Jorma Kahanpää. Manusstopp för detta nummer: 15 augusti 2002. Föreningens adress är Barnängsgatan 23, 116 41 Stockholm.

Tel. 08—841490 ☎ fax 08—845181 ☎ e-post: info@folkkampanjen.se ☎ Internet: www.folkkampanjen.se

Medlem blir man genom att sätta in 200 kr på pg 300 90—5.